

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

10/2190- 12-

Dato:

23.08.2012

Uttalelse-vilkår for godkjenning av praksis for fagbrev og spørsmål om indirekte diskriminering av kvinner

---

Sakens bakgrunn

Sakens faktiske forhold: As søknad om avleggelse av fagprøve
Klager har avlagt tverrfaglig eksamen i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Etter opplæringsloven § 3 -5 (Fag- og sveineprøve utan læreforhold og skole) er det mulig å ta fagbrev på grunnlag av "allsidig praksis i faget som er 25 % lengre enn den fastsatte læretiden. Bestemmelsen lyder slik:

«Det er mogleg å ta fag- og sveineprøva på grunnlag av allsidig praksis i faget som er 25 prosent lengre enn den fastsette læretida. Fylkeskommunen avgjer om den praksisen kandidaten viser til, kan godkjennast, og kan i særlege tilfelle godkjenne kortare praksis».

Klager hadde gjennomført arbeidspraksis i en barnehage, noe som hun mente tilfredsstilte opptaks-/ praksiskravene etter § 3- 5. Av denne grunn søkte hun om å avlegge fagprøven for praksiskandidater umiddelbart etter at hun besto eksamen. Da hun fikk avslag på søknaden fra Østfold fylkeskommune, klaget hun saken for Fylkesmannen i Østfold. Klagen ble forelagt fylkesutvalget i Østfold fylkeskommune, som var riktig klageinstans i saken. Klagen ble avslått i vedtak av 17. februar 2011. Vedtaket er endelig.

Østfold fylkeskommunes begrunnelse for å avslå søknaden:

Avslaget bygget på at praksisen som klager hadde fra før ikke kunne anses som «allsidig», og dermed ikke kunne godkjennes. Årsaken til dette var at klager ikke hadde dokumentert at hun hadde arbeidet med barn og ungdom mellom 6 og 18 år, slik det fremgår av læreplanen. Det ble vist til forskrift til opplæringsloven § 11 -12 hvor det fastlås at:

"Før praksiskandidaten kan gjennomføre fag- eller sveineprøva etter opplæringslova § 3-5, må praksisen etter ei samla vurdering dekkje dei mest vesentlege delane av innhaldet i læreplanen for opplæring i bedrift/Vg3 i lærefaget".

Vurderingen var at kravet innebar en dokumentert allsidig praksis fra

aldersgruppen 0 -18 år, og at praksisen måtte dekke de mest vesentlige delene av innholdet i læreplanen. Uten relevant og representativ praksis fra hele aldersspennet, ville klagers arbeidspraksis ikke være "allsidig", idet praksisen ikke dekket den «mest vesentlige delen av innholdet» i læreplanen.

As syn på saken:

Klager viser til at fylkeskommunen konsekvent gir avslag dersom en ikke har dokumentert å ha hatt arbeidspraksis med barn og ungdom fra hele aldersspennet 0-18 år. I Østfold fylkeskommune kreves det en omfattende oppstilling av hvilke oppgaver som søkeren har utført i sin praksis og hvilke læreplanmål disse oppgavene tilsvarer. I andre fylkeskommuner har man ved overgangen til Kunnskapsløftet gått bort fra en slik praksis ved at man godtar at arbeidsgiver bare gir en generell bekreftelse på at praksisen dekker de vesentligste delene av læreplanen. For øvrig er det kun i barne- og ungdomsarbeiderfaget og helsearbeiderfaget, to kvinnedominerte fag, at det i Østfold fylkeskommune er vedtatt særskilte regler og utarbeidet retningslinjer/veiledninger for å kunne melde seg opp til fagprøve.

Klager hevder at kvinner som rammes av en slik praksis blir hindret fra å skaffe seg et fagbrev, og hun viser til at det i Østfold fylkeskommune er mye lettere for menn å skaffe seg et fagbrev i de mannsdominerte fagene. Klager hevder derfor at Østfold fylkeskommunes praksis fører til indirekte diskriminering av kvinner i denne sektoren.

Etter at klagen ble sendt inn til ombudet har klager opplyst at Fylkesmannen i Østfold, etter anmodning fra Utdanningsdirektoratet, ville vurdere spørsmålet om Østfold fylkeskommunes saksbehandling er i tråd med gjeldende lov og forskrift. Ombudet informerte da klager om at saken ville stilles i bero inntil ombudet hadde mottatt en kopi av Fylkesmannens vedtak/vurdering.

I mai 2012 ringte ombudet til Fylkesmannen i Østfold, da ombudet ikke hadde mottatt nye opplysninger i saken. Ombudet ble henvist til Østfold fylkeskommune, som i sin tur har henvist ombudet til Utdanningsdirektoratet.

Ombudet har fått bekreftet fra Utdanningsdirektoratet at opplysningene i klagen til ombudet medfører riktighet. Videre har direktoratet informert om at det skal gjennomføres en kartlegging av praksis knyttet til tolkning av forskrift til opplæringsloven § 11-12 i fylkeskommunene, og at direktoratet utover dette ikke har kommet til noen konklusjon eller beslutning.

Rettslig grunnlag

Diskrimineringsombudsloven

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med likestillingsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 andre ledd nr. 1.

Likestillingsloven

Likestillingsloven § 3 forbyr direkte og indirekte forskjellsbehandling av kvinner og menn.

Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende kjønnsnøytral handling som faktisk virker slik at det ene kjønn stilles dårligere enn det annet.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. likestillingsloven § 16.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Klager mener at Østfold fylkeskommunes avslag og saksbehandlingspraksis knyttet til godkjenning av praksis i barne- og ungdomsarbeiderfaget medfører diskriminering av kvinner, i og med at det ikke stilles like omfattende krav til praksis for å få fagbrevgodkjenning i mannsdominerte fag. I denne forbindelse sammenligner hun fylkeskommunens praktisering av reglene med den mer liberale praksisen som utøves i andre fylkeskommuner når det gjelder dette faget.

Ombudet kan ikke se at klagers argumentasjon kan føre frem. For det første vil ikke en strengere praksis for godkjenning i kvinnedominerte fag i Østfold fylkeskommune sammenlignet med praksis i andre fylkeskommuner være et forhold som reiser spørsmål om diskriminering på grunn av kjønn, i og med at det da ikke er tale om at ett kjønn stilles dårligere enn et annet.

For det andre sammenligner klager kravene for godkjenning av praksis for fagprøve i ulike fag. Ulike krav til godkjenning av praksis for fagprøve i ulike fag vil som utgangspunkt ha sin bakgrunn i at fagene er forskjellige. For at man skal kunne konstatere indirekte diskriminering må det da foreligge opplysninger som tilsier at det ikke er saklig grunn for å stille ulike krav, eller at kravene for ett av fagene er satt urimelig lavt eller høyt. Ombudet kan ikke se at det er fremlagt opplysninger som gir grunn til å tro at så er tilfelle i denne saken.

På denne bakgrunn finner ikke ombudet at det foreligger grunn til å tro at kvinner som søker om opptak til eksamen i barne- og ungdomsarbeiderfaget i Østfold fylkeskommune utsettes for forskjellsbehandling.

Hvordan fylkeskommunen må tolke de aktuelle bestemmelsene i lov og forskrift er altså, etter ombudets vurdering, ikke et forhold som kan løses etter likestillingslovens forbud mot forskjellsbehandling mellom kjønnene, men snarere gjennom retningslinjer fra Utdanningsdirektoratet. I lys av de klagene ombudet har fått på Østfold fylkeskommunes praksis, ser ombudet det imidlertid som positivt at Utdanningsdirektoratet nå kartlegger praksis knyttet til tolkning av forskrift til opplæringsloven § 11-12 i fylkeskommunene.

Konklusjon

Østfold fylkeskommunes praksis knyttet til vilkår for godkjenning av søkeres praksis for fagprøve i barne- og ungdomsarbeiderfaget medfører ikke indirekte diskriminering av kvinner i strid med likestillingsloven.